

Скалецький Дмитро

Анатолійович

курсант 3-го курсу факультету
підготовки фахівців для органів
досудового розслідування

Науковий керівник:

Філіпп Анастасія Володимирівна,

старший викладач кафедри

кримінального права та

кримінології

Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ

к.ю.н.

ДЕЯКІ ПИТАННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ПЕРЕДБАЧЕНІ СТАТТЕЮ 150 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ – ЕКСПЛУАТАЦІЯ ДІТЕЙ

Конституція України визначає, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю [1]. Кримінальним кодексом (далі – КК) України кримінальна відповідальність за злочини, які спрямовані проти волі, честі та гідності особи [2]. Одним із цих злочинів є експлуатація дітей, відповідальність за які передбачено в ст. 150 КК України.

Згідно з Конвенцією про права дитини, у зв'язку з фізичною та розумовою незрілістю дитина потребує особливої охорони, турботи і допомоги, у т.ч. належного правового захисту, для повного і гармонійного розвитку її особистості дитині необхідно рости в сімейному оточенні, в атмосфері щастя, любові і розуміння [5].

Потерпілим від цього злочину є дитина, яка не досягла віку, з якого законодавством дозволяється працевлаштування. Дитина - особа віком до 18 років є повнолітньою, якщо згідно з законом, застосовуваним до неї, вона не набуває прав повнолітньої раніше [4].

Відповідно до законодавства України, прийняття на роботу допускається з шістнадцяти років, також за згодою одного з батьків або особи, що його замінює, - з п'ятнадцяти, а за сукупністю інших, крім такої згоди (наприклад для виконання легкої роботи, що не завдає шкоди здоров'ю і не порушує процесу навчання, у вільний від навчання час) - з чотирнадцяти років [3].

Експлуатація - це використання примусової праці дитини або добровільної праці, але безоплатно чи з оплатою, яка взагалі не відповідає кількості або якості виконуваної нею роботи. Також у контексті ст. 150 КК України під експлуатацією слід розуміти використання праці дитини, яке

суперечить приписам КЗпП, а саме; а) використання приватною особою праці особи, якій не виповнилось 16 років; б) використання приватною особою праці особи, якій виповнилось 15 років, без згоди батьків [9, с.120].

Також необхідно відмежувати від експлуатації дітей такі злочини як: втягнення неповнолітньої дитини у жебрацтво, який кваліфікується за ст. 304 КК України, та використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом, який кваліфікується за ст.150-1 КК України. Втягнення дитини у жебрацтво кваліфікується за ст. 304 КК України, а якщо ці дії вчинені щодо дитини, яка не досягла віку, з якого законодавством дозволяється працевлаштування, шляхом використання її праці як жебрака з метою отримання прибутку – за сукупністю злочинів, передбачених частинами 1 або 2 ст. 150-1 і ст. 304 КК України [10, с.379].

Суб'єкт злочину — будь-яка особа, яка досягла 16-ти років. Якщо зазначені в ст. 150 КК України діяння вчинить службова особа, то її дії кваліфікуються за сукупністю ст. 150 та ст. 364 або ст. 365 КК України, якщо діяння, передбачені останніми статтями, містять всі ознаки складу відповідного злочину [6, с.470].

Науковець О.О. Дудоров вважає, що доцільніше підвищити вік суб'єкта злочину, передбаченого ст.150 КК України, до 18 років, оскільки спрямованість кримінально-правової репресії саме щодо повнолітньої особи в такому випадку буде виправданим державним заходом, бо експлуатація дитиною дитини не зовсім узгоджується з призначенням кримінально-правової норми. Безспірно, не можна говорити про припустимість експлуатації дитиною дитини, але суспільна небезпечність такого явища навряд чи заслуговує на криміналізацію [9, с.120].

Суб'єктивна сторона злочину, зазначеного у ст. 150 КК України характеризується прямим умислом. В.В.Сташис визначає, що суб'єктивна сторона злочину включає: 1) вину — прямий умисел; 2) мотив — корисливий; 3) мету — отримання від праці дитини прибутку [7, с.87].

У частині 2 ст. 150 КК України передбачені такі кваліфікуючі ознаки: вчинення злочину щодо кількох дітей або якщо була спричинена істотна шкода для здоров'я, фізичного розвитку чи освітнього рівня дитини, або якщо дії, зазначені в ч. 1 ст. 150 КК України, були поєднані з використанням дитячої праці в шкідливому виробництві [7, с.87].

Враховуючи вище викладене, можемо зробити висновок, що проблемою кваліфікації злочину експлуатації дітей є те, що потерпілою особою цього злочину є дитина, яка не досягла віку з якого законодавством дозволяється працевлаштування - яка досягла 16 років. Діти які старші цього віку, не підпадають під визначення потерпілого від злочину експлуатація дітей.

Бібліографічні посилання:

1. Конституція України : прийнята Верховною Радою України 28 черв. 1996 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>;
2. Кримінальний кодекс України : станом на 28 серп. 2012 р./ Верховна Рада України. – Офіц. вид. – Паливода А. В. , 2012. – 216 с.;

3. Кодекс законів про працю України: прийнятий Верховною Радою УРСР 10 груд. 1971 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>;
  4. Закон України «Про охорону дитинства»: прийнятий Верховною Радою України 26 квітня 2001 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>;
  5. Конвенція про права дитини : прийнята ООН 20 лист. 1989 р., ратифікована Постановою ВРУ № 789- XII від 27.02.91 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>;
  6. В. В. Сташис. Кримінальний кодекс України: Науково-практичний коментар / К82 Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, С. Б. Гавриш та ін.; За заг. ред. В. В. Сташиса, В. Я. Тація. — К.: Концерн —Видавничий Дім —Ін Юре, 2003. — 1196 с.
  7. В. В. Сташис. Кримінальне право України: Особлива частина : підручник / Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, В. І. Тютюгін та ін. ; за ред. В. В. Сташиса, В. Я. Тація. – 4-те вид., переробл. і допов. – Х. : Право, 2010. – 608 с.
  8. О.С. Стеблинська. Кримінальне право. Особлива частина / О.С. Стеблинська. – К.: Ін-т крим.-викон. служби, 2014. – 358 с.
  9. О.О.Дудоров. Кримінальне право (Особлива частина): підручник /за ред. О.О.Дудорова, Є.О.Письменського. – 2-ге вид. – К.: «ВД «Дакор»», 2013. – 786с.
  10. М.І. Мельник Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / М.І Мельник. – Київ: Юридична думка, 2012.- 1316 с.
-

Рец Віолетта Володимирівна,
курсант 3-го курсу факультету
підготовки фахівців для органів
досудового розслідування
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:
Березняк Василь Сергійович,
старший викладач кафедри
кримінального права та
кримінології
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
к.ю.н., с.н.с.

ОКРЕМІ ПИТАННЯ АЛЬТЕРНАТИВИ СМЕРТНОЇ КАРИ У ВИГЛЯДІ ДОВІЧНОГО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ І ЗАСТОСУВАННЯ ЙОГО ЩОДО НЕПОВНОЛІТНІХ

У сучасній системі покарань України довічне позбавлення волі є найвищою мірою покарання, альтернативою смертній карі, тому що призначається в окремих випадках, прямо передбачених законом, а також лише за вчинення особливо тяжких злочинів. Цей вид покарання застосовується як основний, проте до нього можуть бути додані і додаткові. На нашу думку, такий вид покарання є цілком доречним та ефективним у